

3.6.2024

Osaamisen ennakointifoorumin ohjausryhmä

Aika ke 3.4.2024 klo 10.00–12.00
Paikka Teams-kokous

Kokouksen osallistujat Petri Lempinen (puheenjohtaja)
Paula Merikko, Opetushallitus (varapuheenjohtaja) (poissa)
Jouko Hämäläinen, VM/Valtion työmarkkinalaitos (poissa)
Mikko Vieltojärvi, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
Erica Alaluusua, SAMOK ry/SYL ry
Matti Sarén, ARENE ry (poissa)
Eemeli Rajala, OSKU ry/SAKKI ry (poissa)
Lauri Kurvonen, OAJ
Mikko Kinnunen, Suomen Yrittäjät ry (poissa)
Kristiina Mäkelä, UNIFI ry (poissa)
Konstantin Kouzmitchev, Akava ry
Riina Nousiainen, STTK ry
Marja Pesonen, Kirkon työmarkkinalaitos
Mikko Heinikoski, SAK ry
Jani Goman, Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi)
Mertzi Bergman, Kunta- ja hyvinvointialueuetyönantajat KT
Susanna Kumpulainen, MTK
Peter Pahlman, AMKE ry
Hanna Hämäläinen, TEM
Rosa Tuomi, Uudenmaan liitto
Kari Nyssölä, OPH (asiantuntija)
Jukka Lehtinen, opetus- ja kulttuuriministeriö (sihteeri)
Ilmari Hyvönen, opetus- ja kulttuuriministeriö (sihteeri)
Ulla Taipale-Lehto, Opetushallitus (sihteeri)

Asiat

1. Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.00. Hyväksyttiin esityslista muutoksitta.

2. Edellisen kokouksen muistio (liite 1)

Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.

3. OEF-viestinnän tavoitteet vuodelle 2024 (Miia Jaatinen, OPH) (liite 2)

- Jaatinen kertoi lyhyesti nostoja viestinnän tavoitteiksi vuodelle 2024 ja kiteytyksiksi. Viestintäsuunnitelmaan tehdään päivitys loppukaudelle.
- Puheenjohtaja kysyi, onko viestinnässä selvää, mitä on virkatyön tuloksista viestimisen ja osaamisen ennakointifoorumin viestinnän ero? Jaatinen totesi, että Opetushallituksen ennakointituloksiin liittyvä viestintää on pyritty erottamaan, mutta voisi erottaa paremminkin.
- Keskustelussa esiin nousutta:

- Tulosten viestintä on tärkeää, loppukäyttäjät ja tiedon hyödyntäminen tulee huomioida viestinnässä.
- Nostoissa hyvää se, että mukana ovat julkinen kuva, strateginen kohderyhmäviestintä sekä OEF:n sisäinen viestintä ja mielikuvien syntyminen
- Todettiin, että viestintä toiminnasta ja tuloksista on tärkeää, OEF:n työllä on merkitystä vain tunnettuuden kautta. Viestinnän oikea-aikaisuutta pitää korostaa. Koulutuksen kalenterivuoden ja poliittisen päätöksenteon aikataulut ovat tässä olennaisia.

4. Kauden toisen itsearviointikyselyn tulokset (Jani Goman ja Raisa Hievanen, Karvi) (liite 3)

- Hievanen ja Goman kertoivat selvityksestä
- Keskustelussa esiin nousutta:
 - Asiaan liittyy verkoston sisäisiä ja ulkoisia kysymyksiä. TEM toimialapalvelu on ajettu alas määrärahojen leikkausten valossa ja tästä syystä yhteistyö hallinnonalojen välillä on tärkeää ja yhteistyön kiinteys korostuu. Olennaista on, että tärkeät toiminnat ovat tehokkaita ja vaikuttavia. Jos kaikenlaista toimintaa pitää supistaa, on tärkeää, että ennakoinnin ydintä ei rapauteta.
 - Kysymyksenä nousi esiin, miten pitäisi tulkita se, että tiedon hyödyntäjät eivät juuri hyödynnä ennakointitietoa, mutta sillä koetaan kuitenkin olevan vaikutusta päätöksentekoon. Tuloksista ei tätä voi selkeästi päätellä. Näyttää siltä, että mitä lähempänä omaa konkreettista työtä päätökset ovat, sitä vähemmän niissä koetaan hyödynnettävän ennakointiraporttien tietoja.
- Raportin julkaistusta todettiin, että se tulee saataville OPH:n verkkosivuille.

5. Ennakointiyhteistyö kauden 2021–2024 jälkeen (liite 4)

- Puheenjohtaja totesi edelliseen asiakohtaan viitaten, että itsearviointikyselystä nousee esiin tarpeita keventää toimintaa. Lisäksi hallitusohjelmaan sisältyvästä valtionhallinnon tuottavuuden kehittämisestä seuraa leikkauksia ministeriön ja virastojen toimintamenoihin, joilla virkatyö ml. OEF toiminta rahoitetaan. 2027 alkaen ministeriön hallinnonalalla on 24 miljoonaa euroa nykyistä vähemmän määrärahoja. Näistä syistä organisointia on kevennettävä. Säästöistä johtuen ja päällekkäisyyksien välttämiseksi sekä laadun parantamiseksi ennakointia kannattaa myös tehdä enemmän hallinnonalojen välisessä yhteistyössä. Jatkon valmistelussa lähtökohdaksi on otettu, että sidosryhmäyhteistyötä on oltava jatkossakin.
- Ulla Taipale-Lehto esitteli pohjaksi valmisteltuja vaihtoehtoisia toimintamalleja.
- Nostoja käydystä keskustelusta:
 - Byrokratiaa voidaan karsia, samoin ennakointiryhmien tekemiä vierailuja. Jonkinlaisia jälkiä pitäisi jäädä toiminnasta, jos esim. raportointia kevennetään. Digitaalisten työkalujen kehittyminen on hyvä asia ja helpottanut tiedon hyödyntämistä. Aloitteet tuovat vaikuttavuutta toiminnalle. Isojen ilmiöiden selvittämiseen pitää kiinnittää enemmän huomiota. Toimialarajojen hälventämisen riskinä katvealueiden laajeneminen, pienet toimialat jäävät huomioimatta. Katvealueita on jo nyt. Verkkokokoukset hyvä käytäntö. Asiantuntijakuulemiset ovat olleet tärkeitä. Ajankohtaiset alustukset pitävät ryhmien toiminnan suunnan oikeana.
 - On tärkeää pitää huolta siitä, että ennakointitoiminta ei rapaudu, kun toiminta supistuu monella taholla. Ylimääräistäkin byrokratiaa on. Ultrakevyt malli vaikuttaa todella kevyeltä. Vähemmän kevennetty malli lienee parempi. Suomalaista ennakointijärjestelmää pidetään kansainvälisesti hyvänä ja uhkana on sen rapautuminen.
 - Tuoko ultrakevyt malli mitään lisäarvoa? Työelämätoimikuntien ja ennakointiryhmien tehtävät ovat erilaisia, työelämätoimikuntien toimialueena on ammatillinen koulutus.

Voitaisiinko näitä kuitenkin mieltä kokonaisuutena? Ihmisetkin ovat usein näissä samoja.

- Ehkä yksi haaste on neljävuotiset toimikaudet. Verkostoa voisi mieltä OPH:n ennakointiprosessin kautta – milloin tarvitaan osallistumista ja milloin ei. On vaikea hahmottaa verkostoa ilman, että tiedetään sen suhde ennakointiprosessiin. Edustavuus aiheuttaa raskautta järjestelmään. Tärkeää on, että rakenteet palvelevat sitä, että saamme laadukkaampaa ennakointitietoa.
 - Arvioinnista on looginen jatkumo verkoston kehittämiseen. Pitäisi mennä vielä syvemmälle ja kysyä miksi ennakointitietoa tarvitaan. On tärkeää ajatella ennakointitiedonloppukäyttäjää. Kevyessäkin mallissa osallistujat pitää sitouttaa. Löyhä verkosto voi olla fasilitoinnin ja sitouttamisen kannalta yllättävän raskas.
 - Onko taloudellinen minimi nähtävissä kevennyksessä mallissa? Miten yhteys muihin valtionhallinnon ennakointia tekeviin tahoihin on hoidettu?
 - Puheenjohtaja totesi, että OKM:n näkökulmasta OPH on virastona se taho, jonka tehtäviin ennakointi kuuluu. Työvoima ja osaamistarpeita ennakoidaan myös TEM:ssä ja STM:ssä. Päällekkäisyyttä OEF:n kanssa koettiin edellisellä hallituskaudella ennen kaikkea TEM:in tiekarttatyössä. Sidosryhmäyhteistyö voitaisiin ehkä myös organisoida yhteistyössä TEM kanssa, esim. TKE-neuvostoon liittyen. Onko verkostojen toiminta antaa syötettä prosessiin vai verifioida tuloksia?
 - On tärkeä pohtia, mitä valtionhallinnossa missäkin tehdään, ja mikä tekemisen vaikutus on kaikkiin toimintoihin. Asiaa tulisi käydä läpi valtioneuvoston tasolla tai ainakin ministeriöiden välillä, ennen kuin tehdään ratkaisuja.
 - Arviointikyselyn tulosten näkökulmasta rakenne kevenisi paljon kummassakin mallissa. Yksi haaste on toimialaryhmien geneerisyys. Ilmiöpohjaisuus ennakoinnissa voi tuoda hedelmällisiäkin elementtejä toimintaan, mutta myös haasteita geneerisyyden näkökulmasta.
 - Hyödyn maksimointi tärkeä näkökulma, miten yhdessä käytetty aika on mahdollisimman tehokasta, pitäisi kehittää työskentelytapoja ja -kulttuuria.
- Puheenjohtaja veti keskustelusta yhteen seuraavat jatkovalmistelun kannalta tärkeimmät viestit: 1) Toiminnan pitää olla tavoitteellista, merkityksellistä ja sitouttavaa. 2) Toiminnalla pitää olla lisäarvo ennakointityölle. 3) Tulee tehdä yhteistyötä hallinnonalojen ja muiden ennakointitoimijoiden välillä.
- On ratkaistava mitkä ovat kestävätkä rakenteet työskentelylle näiden tavoitteiden mukaisesti.

6. Ennakointiryhmien kuulumiset ENFO:ssa (10 min esitykset: Mikko Kinnunen, Suomen Yrittäjät)

- Seuraavien kokousten kuultavat (taulukko, josta voi varata ajan), [suora linkki tiedostoon Eduunissa](https://tt.eduuni.fi/sites/oph-oef/layouts/15/WopiFrame.aspx?sourcedoc=%7b09A64C4A-704C-48F5-AE87-C654A13D43F9%7d&file=ENFO_n_j%C3%A4senten_kuulemiset_ohjausryhm%C3%A4ajat.docx&action=default).
- Tiedoksi jo pidetyt ja varatut puheenvuorot sekä vielä pitämättä olevat, tilanne vuoden 2023 lopulla [linkki taulukkoon Eduunissa](#)
- Ei käsitelty poissaolosta johtuen.

7. Ennakointiryhmien vuoden 2024 työsuunnitelmat ja ENFO:n palaute ryhmille. (liitteet 5 – 13, 14 ja 15)

- Kommentteja voidaan lähettää sähköpostilla

8. ENFO:n vuosiraportti 2023 OKM:lle (liite 16)

- Jukka Lehtinen esitteli luonnosta ja totesi, että kohta 9 on vielä kirjoittamatta
- Päätettiin, että ohjausryhmän jäsenille lähetetään sähköpostilla vuosiraporttiluonnos katsottavaksi ja hyväksyttäväksi.

9. Ajankohtaista OEF-ennakoinnissa (Kari Nyssölä) (liite 17)

- Merkittiin esittely tiedoksi.

10. ENFO:n sekä ennakointiryhmien puheenjohtajien ja sihteereiden tapaaminen 13.5.2024

Aiheet:

- OEF:n toisen arviointikyselyn tulokset
 - Ennakointiyhteistyö kauden 2021–2024 jälkeen
 - Työvoima- ja koulutustarpeen ennakointi strategisen yhteiskuntapolitiikan välineenä -hankkeen tulokset (VN TEAS)
- Merkittiin tiedoksi

11. Seuraavat kokoukset

- ENFO:n kokousajankohdat (kaikki kokoukset klo 13–15)
 - Kokous 2/24: ma 10.6.
 - Kokous 3/24: to 5.9.
 - Kokous 4/24: ke 20.11.
- ENFO:n ja ennakointiryhmien puheenjohtajien sekä sihteereiden tapaamiset (kaikki kokoukset klo 13–15)
 - Tapaaminen 1/24 ma 13.5.
 - Tapaaminen 2/24 to 10.10.
 - Tapaaminen 3/24 ti 10.12.
- OEF:n loppuseminaari 17.12 klo 10–15 (Teams)
- Merkittiin tiedoksi

12. Tiedoksi

- Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö -ennakointiryhmän aloite Karville ”Biotalousalojen ammatillisen koulutuksen laatu tulee arvioida” (5.12.2023), suora linkki pdf-dokumenttiin OPH:n verkkosivuilla:
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/ER1%20LuEIYm%20ALOITE_Karvi_0.pdf
- OEF:n uutiskirje palaa vuonna 2024 ja se julkaistaan neljä kertaa. Kirje on suunnattu ensisijaisesti ennakointiryhmien sihteereille, mutta se toimitetaan myös ryhmien puheenjohtajille sekä ENFO:lle
- Osana Euroopan unionille RRF-rahoituksen kolmannen kansallisen maksupyynnön yhteydessä annettavaa selvitystä pyydetään ENFO:a antamaan lausuntonsa siitä, että vuosina 2021–23 rakennettu uusi keskipitkän aikavälin ennakointimalli on valmis ja operationaalinen (toteutettu Vipuseen avattavaan ennakointiosioon). Tämä lausunto käsitellään ja annetaan ENFO:n kokouksessa 10.6.2024.
- Merkittiin tiedoksi

13. Muut esille tulevat asiat

- Ei ollut

14. Kokouksen päättäminen

- Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.55

Liitteet

Kokouksen liitteet 1–4 sekä liitteet 14–17 löytyvät Eduunista [tämän kokouksen kansiota](#).

Liitteet 5–13 löytyvät Eduunista ennakointiryhmien vuoden 2024 [työsuunnitelmille tarkoitetusta kansiota](#).

Liite 1	Edellisen kokouksen muistio (tiedosto: Muistioluonnos ENFO 22.11.2023)
Liite 2	Esitys vuoden 2024 OEF-viestinnän tavoitteista (tiedosto: OEF viestintäsuunnitelma 2024 tavoitteet)
Liite 3.	Itsearviointikyselyn tulokset (tiedosto Selvitys OEFn toiminnasta ENFO 3.4.2024)
Liite 4	Kaksi vaihtoehtoa ennakointiyhteistyön järjestämisestä kuluva Oef-kauden jälkeen keskustelun pohjaksi (tiedosto: Ennakoinnin verkostoitunut toimintamalli)
Liitteet 5–13	Ennakointiryhmien työsuunnitelmat Eduunissa (suora linkki vuoden 2024 työsuunnitelmien kansioon)
Liite 14	Koonti ennakointiryhmien arvioista niiden vuoden 2023 tavoitteiden toteutumisesta ja ryhmien vuoden 2024 tavoitteet (kopioitu ryhmien suunnitelmista yhteen dokumenttiin) (tiedosto: Koonti ennakointiryhmien tavoitteista)
Liite 15	Yhteenvetoa ennakointiryhmien tavoitteista ja aihioita keskusteluun ENFO:n palautteesta (diasetti Nostoja ennakointiryhmien työsuunnitelmista 2024)
Liite 16	Luonnos ENFO:n vuosiraportista OKM:lle (tiedosto ENFO:n vuosiraportti 2023 luonnos 250324)
Liite 17	Kari Nyssölän esitys (tiedosto Ajankohtaista OEF-ennakoinnissa_03042024)

JAKELU ohjausryhmän jäsenet ja sihteerit